

Az aldrovanda és a hídőr hazája

Belső-Somogy homokvidékének szívében, savanyú homoktalajokon álló gyertyános-cseres tölgyerdőktől körülfogva, különös nevű ősláp rejtőzik. E tájon még nem járt sörkedvelő férfi (ne adj Isten nő!) társaim első olvasatra talán félreértenék az érdekes hangzású földrajzi elnevezést, és a nemes nedű készítéséhez elengedhetetlen csíráztatott gabonafélék gyűjtőnévre asszociálnának első hallásra.

Nevezzük most már szabatos topográfiai nevén, a Baláta-tó etimológiájának kulcsa a délszláv nyelvekben keresendő, hiszen a bolgár, a szerb és horvát nyelvben használt „Blato”, „Blata” földrajzi köznévvvel mutat közeli rokonságot, mely nagyobb kiterjedésű, sekély, sáros tavat, vagy mocsarat jelent. Érdekes adalék, hogy legnagyobb állóvizünk, a Balaton elnevezése is valószínűleg ebből a délszláv kifejezésből eredeztethető.

Belső-Somogy felszínét az egykor erre kalandozott Ős-Duna és a Dunántúli-középhegység őspatakjainak homokos hordalékanyagai borítják. Alacsony térszínéből csupán egyetlen löszös rög emelkedik ki, a Marcali-hát. Északi határvidékén az egykor jelentősen nagyobb vízfelületű Balatonra emlékeztetnek a még ma is vizenyős mélyedések, míg a fonyódi és a boglári Vár-hegyek bazaltjai a Balaton-felvidéki tanúhegységekkel rokonok.

A jégkorszak pleisztocén korában, az állandóan fújó erős szelek következtében vastag futóhomok-takaró rakódott le, melynek jó részt növényzettel megkötött formái – homokleppek, szélbarázdák, homokbuckák – határozzák meg ma is a táj arculatát.

A földrajzi terület és egyben Somogy megye egyik kiemelkedő és legrégebb óta (1942!) védett természeti értéke,

a buckák közötti agyagos vízzáró réteg miatt lefolyástalan és számos ritka fajnak otthont adó jégkorszaki eredetű ősláp.

A jó vízellátású időszakokban nyílt vízfelszínnel rendelkező tavat ma is a talajvíz és a csapadék táplálja, ezért meglehetősen szeszélyes a vízborítottság kiterjedése. A zombékos, sáros természeti környezet jól jelzi a csapadékhullás és a párolgás közti örök egyensúlyozást. Éppen ennek köszönhető a láp jelleg is, amely a lebegő-hínárvegetációk, az úszó lápszigetek, a tőzeges ingólápok, a lápi növénytársulások élőhelyi alapjait teremti meg.

Országosan kiemelt növénytanilag, a Közép-Európában is csak egy-két lelőhelyről ismert rovaremesztő aldrovanda, mely a harmatfűvek családjának tagja. Ugyancsak kiemelt botanikai értéke a széleslevelű hídőr.

A Baláta-tó világába ma már biztonságosan járható stégrendszer enged bepillantani, de legrejtettebb zugai még a legnagyobb aszályok idején is megőrzik az egykori nagy kiterjedésű láptérsület kifürkészhetetlen belső titkait.

Nagy László

Fotók: **Nagy László**, Légifelvétel: **Kaszó Zrt.**

